

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku B. J.

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Województwie [...] w P.

o ustalenie stopnia niepełnosprawności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2017 r.,

zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Okręgowego w P.

z dnia 25 stycznia 2017 r., sygn. akt VIII Ua .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 września 2015 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację B. J. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 26 marca 2015 r. i zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w P. na rzecz adwokat J. E. kwotę 60 zł powiększoną o należną stawkę podatku VAT.

Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej od powyższego wyroku i odrzucił skargę kasacyjną odwołującą się, złożoną 14 czerwca 2016 r.

W uzasadnieniu wskazano, że w niniejszej sprawie odwołująca się wniosła skargę kasacyjną po upływie terminu. Wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 2

września 2015 r. wraz z uzasadnieniem został bowiem doręczony pełnomocnikowi odwołującej się (adwokat P. C.) dnia 15 października 2015 r., a więc dwumiesięczny termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął w dniu 15 grudnia 2015 r. Tymczasem odwołująca się złożyła w Sądzie skargę kasacyjną 14 czerwca 2016 r., a niezłożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w terminie do 15 grudnia 2015 r. spowodowało, że nie zaczął na nowo biec termin do wniesienia skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie zaistniały żadne okoliczności, które usprawiedliwiłyby niezachowanie przez odwołującą się terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. W szczególności za taką przyczynę nie można uznać braku wiedzy odwołującej się, że złożyła wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu po upływie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, gdyż wielokrotnie zmieniali się jej pełnomocnicy.

Z akt sprawy wynika, że pełnomocnik z urzędu adwokat P. C., uprawniona do reprezentowania odwołującej się złożyła skutecznie i w wymaganym terminie wniosek o uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 2 września 2015 r. i niezwłocznie po otrzymaniu odpisu wyroku z uzasadnieniem, jeszcze tego samego dnia, tj. 15 października 2015 r. przesłała odwołującej się odpis wyroku z uzasadnieniem oraz z informacją, że jedyną możliwością zaskarżenia tego wyroku jest wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Pełnomocnik poinformowała także odwołującą się o terminie wniesienia skargi kasacyjnej, konieczności zastępstwa strony przez profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, a przede wszystkim o tym, że nie została ustanowiona do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej i nie jest w stanie udzielić odwołującej się żadnej pomocy prawnej. Powyższe pismo zostało doręczone odwołującej się w dniu 19 października 2015 r.

Zdaniem Sądu, oznacza to, że odwołująca się została w odpowiednim czasie i szczegółowo pouczona przez adwokat P.C. o terminie wniesienia skargi kasacyjnej, a przede wszystkim o braku swojego umocowania do wniesienia w jej imieniu skargi kasacyjnej. Odwołująca się miała więc wystarczająco dużo czasu na złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej do 15 grudnia 2015 r. Wniosek taki złożyła jednak

dopiero 28 grudnia 2015 r., a zatem po upływie terminu do złożenia skargi kasacyjnej. W ocenie Sądu, w momencie otrzymania przez odwołującą się informacji od adwokat P. C. o braku podstaw do dalszego reprezentowania powinna ona niezwłocznie złożyć wniosek o ustanowienie pełnomocnika celem sporządzenia skargi kasacyjnej. Wówczas Sąd, wydając postanowienie o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu, zgodnie z art. 124 § 3 k.p.c., miałby obowiązek doręczyć z urzędu temu pełnomocnikowi odpis wyroku z dnia 2 września 2015 r. wraz z uzasadnieniem i do daty tego doręczenia rozpocząłby bieg dwumiesięczny termin do wniesienia skargi kasacyjnej. Gdyby zatem wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został złożony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, to Sąd wraz z informacją skierowaną do adwokata T. N. miałby obowiązek doręczyć z urzędu odpis wyroku z dnia 2 września 2015 r. wraz z uzasadnieniem i dla ustalenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej miałby zastosowanie art. 124 § 3 k.p.c.

Sąd podkreślił, że brak winy strony w niedokonaniu czynności procesowej w terminie (art. 168 § 1 k.p.c.) należy analizować z uwzględnieniem obiektywnego miernika staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy. W ocenie Sądu, odwołującą się nie można uznać za osobę, która nie potrafi należycie dbać o swoje interesy. W toku postępowania odwołująca się kierowała do Sądu wiele pism procesowych zawierających zarzuty do sporządzanych opinii biegłych, które wnoszone były w terminie zakreślonym przez Sąd, prawidłowo wykonywała zobowiązania Sądu co do przedłożenia dokumentacji medycznej, składała wnioski dowodowe, które uwzględniane były przez Sąd, a przede wszystkim była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Odwołująca się nie podniosła żadnej okoliczności, która byłaby przez nią niezawiniona i która usprawiedliwiałaby niezachowanie terminu do dokonania czynności procesowej. Sąd stanął na stanowisku, że w przypadku odwołującą się nie zaistniały też jakiekolwiek przeszkody natury losowej, które uniemożliwiłyby jej podjęcie we właściwym czasie czynności w toku toczącego się postępowania.

Termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął bezskutecznie z dniem 15 grudnia 2015 r., tymczasem skarga kasacyjna została wniesiona dopiero w dniu 14 czerwca 2016 r., a zatem po upływie przewidzianego terminu.

Postanowienie to zostało zaskarżone przez powódkę zażaleniem, w którym zarzucono Sądowi Okręgowemu obrazę art. 124 § 3 w związku z art. 398⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 168 § 1 k.p.c., przez przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie skarga kasacyjna powinna zostać wniesiona do dnia 15 grudnia 2015 r., a brak jest przy tym podstaw do przywrócenia terminu.

W uzasadnieniu pełnomocnik powódki wywodził: „Dnia 14 marca 2016 r. zostało do moich rąk dostarczone pismo z Sądu Okręgowego o następującym brzmieniu: „(...) został Pan ustanowiony pełnomocnikiem z urzędu dla odwołującej B. J. (...) do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej oraz postępowania przed Sądem Najwyższym w toku postępowania zainicjowanego wniesieniem skargi kasacyjnej (...)”. Użyte w piśmie sformułowania, a w szczególności zawarte w nim *expressis verbis* upoważnienie mnie do wniesienia skargi kasacyjnej, a także doręczenie mojej osobie odpisu wyroku z dnia 2 września 2015 r. wraz z uzasadnieniem, nie pozostawiły mnie ani Powódce wątpliwości czy termin na wniesienie skargi kasacyjnej minął. Oczywiście bowiem wydawało się zaistnienie okoliczności przewidzianych w art. 124 § 3 k.p.c., a więc rozpoczęcie biegu dwumiesięcznego terminu na nowo od dnia doręczenia. Wobec tak stanowczo wyrażonego stanowiska Sądu badanie historii sprawy pod kątem mojej, i moich poprzedników, legitymacji do wniesienia skargi było niedopuszczalne. Skarga kasacyjna została przeze mnie wniesiona dnia 12 maja 2016 r., a więc przed upływem terminu liczonego od dnia doręczenia do moich rąk odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, nie powinna być więc przez Sąd odrzucona. Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2016 r. (sygn. akt: II PZ 16/15): <<Ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, który jest uprawniony do wniesienia skargi kasacyjnej w otwartym dla pełnomocnika terminie kasacyjnego zaskarżenia, liczonym od dnia doręczenia mu kontestowanego wyroku wraz z uzasadnieniem (art. 124 § 3 k.p.c.), wyklucza odrzucenie sporządzonej przezeń skargi kasacyjnej przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., ponieważ taka skarga nie była spóźniona ani z innych przyczyn niedopuszczalna>>. Dodać należy, że powódka, na skutek wyznaczania jej kolejnych pełnomocników do wniesienia skargi kasacyjnej, cały czas żyła w uzasadnionym przekonaniu, popartym zacytowanym powyżej

poglądem Sądu, że skarga kasacyjna może zostać skutecznie wniesiona.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że postanowienia w przedmiocie odrzucenia lub oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie są orzeczeniami kończącymi postępowanie w sprawie i nie podlegają samodzielnemu zaskarżeniu (por. uchwałę składu siedmiu Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III CZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 października 2002 r., II CZ 109/02, LEX nr 75273; z dnia 21 marca 2013 r., II CZ 4/13, LEX nr 1341668; z dnia 19 listopada 2014 r., II CZ 74/14, LEX nr 1554581).

Sąd Najwyższy przyjmuje też, że skuteczne zakwestionowanie rozstrzygnięcia o oddaleniu takiego wniosku może nastąpić jedynie na wniosek strony zgłoszony w trybie art. 380 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., na podstawie którego Sąd Najwyższy może, rozpoznając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji bądź skargi kasacyjnej, rozpoznać także związane z nim postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do dokonania czynności procesowej. Według ugruntowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, jeżeli w sprawie występuje zawodowy pełnomocnik, wniosek taki powinien jednak zostać sformułowany jednoznacznie, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez profesjonalnego pełnomocnika treści wprost w tych pismach niewyrażonych (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2014 r., I UZ 1/14, LEX nr 1467121 i orzecznictwo tam powołane, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CZ 102/13, LEX nr 1430440; z dnia 10 stycznia 2014 r., I CZ 101/13, LEX nr 1415496; z dnia 4 grudnia 2013 r., II CZ 83/13, LEX nr 1418728; z dnia 30 października 2013 r., V CZ 48/13, LEX nr 1403918 oraz z dnia 24 września 2015 r., V CZ 49/15, LEX nr 1827144). Przy braku takiego wniosku, przeprowadzenie wspomnianej kontroli nie jest natomiast dopuszczalne.

Z konstrukcji zażalenia sporządzonego przez pełnomocnika, będącego adwokatem, jednoznacznie wynika, że tym środkiem odwoławczym zostało objęte

postanowienie Sądu drugiej instancji w części - w zakresie pkt 2 postanowienia Sądu Okręgowego w P., a więc w zakresie dotyczącym odrzucenia skargi kasacyjnej, ale nie zawarto w nim ani stosownego wniosku, o którym stanowi art. 380 k.p.c., ani nawet nie powołano się na ten przepis. Przywołane w uzasadnieniu zażalenie rozważania dotyczące okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie mogą być same w sobie uznane za taki wniosek i wywołać określonego w art. 380 k.p.c. skutku, polegającego na zweryfikowaniu postanowienia w części objętej jego pkt 1 - dotyczącej oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Dotyczy to w szczególności argumentu, że pełnomocnik odwołującej się pozostawał w mylnym przeświadczeniu, że w odniesieniu do terminu wniesienia skargi kasacyjnej zastosowanie ma art. 124 § 3 k.p.c.

Ponieważ skarżąca nie otworzyła Sądowi Najwyższemu możliwości kontroli rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, to jej zażalenie jest oczywiście bezzasadne.

Ubocznie zauważyć należy, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania art. 124 § 3 k.p.c., zgodnie z którym w razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego na wniosek zgłoszony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, która prawidłowo zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, sąd doręcza ustanowionemu adwokatowi lub radcy prawnemu orzeczenie z uzasadnieniem z urzędu, a termin do wniesienia skargi kasacyjnej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi orzeczenia z uzasadnieniem. Reguluje on sytuację, w której wniosek o ustanowienia pełnomocnika z urzędu zostanie złożony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę. W niniejszej sprawie natomiast odwołująca się wniosek o ustanowienie pełnomocnika w postępowaniu kasacyjnym (poprzedni pełnomocnik nie był uprawniony do reprezentowania jej przez Sądem Najwyższym) złożyła 28 grudnia 2015 r., a więc po terminie do wniesienia skargi kasacyjnej, który upłynął 15 grudnia 2015 r.

Tym samym zażalenie podlegało oddaleniu (art. 394¹ § 2 i 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).

Wniosek pełnomocnika skarżącej o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów

zastępstwa procesowego za pomoc prawną świadczoną z urzędu w postępowaniu zażaleniowym podlegał oddaleniu. Wniesienie bowiem oczywiście bezzasadnego zażalenia nie jest udzieleniem pomocy prawnej i nie uzasadnia przyznania takiego wynagrodzenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 sierpnia 2014 r., III CNP 5/14, LEX nr 1509149 oraz z dnia 16 stycznia 2015 r. III CSK 308/14, LEX nr 1628928).

kc